

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО

Освітньо-професійна програма

«Німецька мова і література»

перший (бакалаврський) рівень освіти

Галузь знань

01

Освіта / Педагогіка

Спеціальність

014 Середня освіта

(за предметними спеціальностями)

Спеціалізація

014.02 «Середня освіта (мова та література (німецька))»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лінгвокраїнознавство (вибіркові дисципліни / професійна практична підготовка)
Викладач (-і)	Кандидат філологічних наук, доцент Остапович Олег Ярославович Завідувач кафедри німецької філології
Контактний телефон викладача	050 513 96 01
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://ceeq.pnu.edu.ua www.d-learn.pnu.edu.ua http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Вівторок 15:30
2. Анотація до курсу	
Даний теоретичний курс входить до циклу професійно орієнтованих дисциплін з іноземної мови, логічно пов'язаний з курсами мовознавства, країнознавства, основ теорії мовної комунікації, історії мови і лексикології, теорії перекладу та практики мовлення. Він призначений для студентів спеціальності мова та література (німецька) і читається на другому році навчання. Навчальна дисципліна Лінгвокраїнознавство знайомить студентів із проблематикою країнознавчо та культурологічно релевантного, фонового змісту мовних одиниць, основними концепціями та теоріями, які аналізують культурну специфіку мови і мовлення та культурні і ментальні відмінності між представниками різних етномовних спільнот. Курс містить базові теоретичні знання з історії мови, лексикології, трансляторики, мовної дидактики, зарубіжної літератури, психології, філософії та надає їм філологічного і дидактичного спрямування. Курс ведеться німецькою мовою, що сприяє збагаченню словникового запасу студентів відповідною термінологією та позитивно впливає на оволодіння німецькою мовою та мовленням.	
3. Мета та цілі курсу	
Кожна національна культура складається з національних і інтернаціональних елементів і не може цілком збігатися з іншою культурою. Тому метою курсу є формування у студентів системи сучасних лінгвокультурологічних знань про специфіку мовної картини світу та зокрема відповідних особливостей мовної поведінки носіїв німецької мови; цілісного уявлення про мову як засобу накопичення та передачі із покоління в покоління суспільно-історичного досвіду та національних реалій її носіїв; збагачення культурологічних знань майбутніх вчителів та формування у них здатності розуміти ментальність носіїв німецької мови. Курс має на меті формування, попри суто мовну, лінгвокраїнознавчої культурно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови. Ця мета досягається через аналіз базової культурно-кумулятивної функції мови та базових понять фонових знань, культурного компонента семантики, національної мовної картини світу, лексичних реалій, трансляторних лакун, алюзій вертикального контексту. Завдання курсу: • знайомство з історією виникнення та розвитку лінгвокраїнознавства як розділу науки про мову, його місцем серед інших наукових лінгвістичних дисциплін та зв'язок із ними; • розширення мовних і національно-культурних знань студентів, їх міжкультурно-комунікативних і педагогічних можливостей через комплексне вивчення зв'язку німецької мови з культурою її носіїв; • збагачення словникового запасу студентів термінологією з різних сфер людських знань – базою для вільного живого спілкування між народами з метою забезпечення комунікативної компетенції через адекватне сприйняття мови співрозмовника та розуміння оригінальних текстів;	

- знайомство студентів з життям країн, мову яких вони вивчають, у всіх його аспектах, з відображенням процесів розвитку суспільства у мові та формування у свідомості студентів поняття про предмети і явища Німеччини та німецькомовних держав, що не мають аналогів ні в рідній культурі, ні в рідній мові.

4. Результати навчання (компетентності)

4.1 Загальні компетентності

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.
- Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися німецькою мовою.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4.2 Фахові компетентності

- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність планувати, організовувати та проводити уроки та навчальні курси з основної і другої іноземної мови та німецької літератури, а також оцінювати навчальні досягнення учнів.
- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії німецької мови.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Здатність використовувати в професійній діяльності концептуальні наукові та практичні знання традиційних і новітніх теорій, принципів, напрямків, методів і технологій в галузях педагогіки, психології та методики навчання іноземних мов.

4.3 Результати навчання

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення типових задач і проблем професійної діяльності.
- Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

- Планувати, організовувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.
- Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів німецькою мовою. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	014 Середня освіта	2	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Linguolandeskunde als wissenschaftliche Disziplin 1. Der Begriff « Linguolandeskunde ». 2. Gegenstand und Aufgaben der Linguolandeskunde 3. Linguolandeskunde und verwandte Wissenschaften. 4. Methodik der Linguolandeskundlichen Forschung . 5. Grundbegriffe der Linguolandeskunde . 6. Entwicklungsgeschichte und Vertreter der Linguolandeskunde 2. Das Problem des	Лекція, семінар	1, 2, 3, 14, 16	2 1	5	Лютий 2020

nationalen sprachlichen Weltbildes.					
1. Geschichte der Konzepte von Sprache und Kultur. 2. Relativistische und kontinistische Sprachtheorien. 3. Hypothese der sprachlichen Relativität. 4. Hypothese der sprachlichen Additivität. 5. Wechselbeziehungen zwischen dem begrifflichen und sprachlichen Weltbild.	Лекція, семінар	4, 7, 11, 18,	2 1	5	Лютий 2020
3. Realienwörter als sprachliche Repräsentanten der Hintergrundkenntnisse					
1. Der Begriff der Hintergrundkenntnisse in allgemeiner Linguistik, Pragmatik und Translatorik. 2. Definition und Merkmale der Realien. Realien-Tatsachen und Realien-Wörter. 3. Realienwörter und äquivalenzlose Lexik. 4. Begrifflich - denotative und konnotative Hintergrundrealien. 5. Klassifikation der Realienwörter 6. Übersetzung der Realienwörter	Лекція, семінар	1, 2, 3, 6, 10, 14, 22	2 1	5	Березень 2020
4. National-kulturelle Komponente der Semantik					
1. Linguolandeskundliche Theorie des Wortes. Begriffliche und konnotative Seme. 2. Linguolandeskundliche Analyse der lexikalischen	Лекція, семінар	5, 10, 12, 13, 22	2 1	5	Березень 2020

Semantik 3. National-kulturelle Komponente der Semantik. Ihr gnoseologischer und ontologischer Status. 4. Denotativer, signifikativer und konnotativer Bezug der national-kulturellen Komponente der Semantik. 5. Ausdrucksebenen der der national-kulturellen Komponente der Semantik in der Bedeutungsstruktur der Phraseologismen.					
5. Internationalisierung des Wortschatzes der europäischen Sprachen 1. Internationalisierung als sprachliche Universalie. 2. Historische Faktoren der Internationalisierung. 3. Globalisierung der Wirtschaft und ihre sprachlichen Folgen. 4. Entwicklung vom Internet und ihre Widerspiegelung in der Sprache.	Лекція, семінар	1, 2, 3, 6, 10, 12, 14, 16, 20, 22	2 1	5	Квітень 2020
6. Gesellschaftlicher Fortschritt und seine Widerspiegelung in der Sprache 1. Das Wesen der Neologie. Ihre historischen und sozialen Faktoren. 2. Neologismen als Entlehnungen, Neubildungen und Derivate. 3. Modewörter und Wörter des Jahres als Merkmale der historischen Epoche.					
7. Geschichte der Nation im ethnospezifischen Wortschatz	Лекція, семінар самостійна робота	1, 2, 3, 10, 12, 14, 15, 16, 22	2 1	5	Квітень 2020

1. Kulturgeschichtliche Wechselhaftigkeit der Sprache und Rede. 2. Altgermanische Kulturschätze in gegenwärtigen germanischen Sprachen. 3. Epoche des feudalen Mittelalters im germanischen Wortschatz. 4. Onymische Lexik als Quelle der kulturgeschichtlichen Information. 8. Vertikaler Kontext als historisch-philologischer Aspekt des Textes 1. Wichtigkeit des kulturhistorischen Hintergrundwissens für das Verstehen und Übersetzen des fremdsprachigen Textes. 2. Literarischer Titel als komplexe Quelle der kulturbezogenen Information. 3. Der Begriff des vertikalen Kontextes. Seine Komponenten und pragmatisches Potential. 4. Komplexe kulturelle Konnotation des Textes als des Ganzen. 9. Nationale Sprachvarietäten 1. Deutsch als plurizentrische Sprache 2. Theorie der nationalen Sprachvarietäten 3. Der Begriff der national-staatlichen Varietät der Standardsprache. 4. National-staatliche Varietät der Standardsprache und regionale Varianten, Dialekte und Mundarten. 5. Besonderheiten des	Лекція, семінар самостійна робота Лекція, семінар самостійна робота Лекція, семінар самостійна робота	1, 2, 3, 10, 12, 14, 15, 16, 22 1, 2, 3, 10, 12, 14, 16, 22 8, 9, 17, 19, 21, 23	2 1 2 1 2 1	5 5 5	Травень 2020 Травень 2020 Червень 2020
--	--	---	---	----------------------------	---

Österreichischen Deutsch und des Schweizer Deutsch auf phonologischer, orthographischer, morphologischer, syntaktischer und lexikalischer Ebene. 10. Paralinguistische, orthographische, translatorische und lexikographische Aspekte der Linguolandeskunde 1. Kulturspezifika der Gesten und ihres sprachlichen Ausdrucks. 2. Graphische Bezeichnungen und Abbreviaturen als Träger der Kulturspezifika. 3. Linguolandeskundliche Aspekte der mündlichen Synchronübersetzung. 4. Linguolandeskundliche Wörterbücher als angewandtes Problem.	Лекція, семінар самостійна робота	1, 2, 3, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 22	2 1	5	Червень 2020
---	---	--	---------------------	----------	-------------------------

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ЕCTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Участь в роботі впродовж семестру/залік - 100 Поточний контроль включає: тестування, виконання практичних завдань, самостійну роботу, усне опитування, реферат, доповідь, дистанційне навчання – тести. Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до заліку становить максимум 50 балів, бал за
--	--

	складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).
Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування, яке охоплює 50 завдань, з них кожне оцінюється по 0,5 балів (максимальна кількість балів – 25). Зразок підсумкової контрольної роботи (тесту) наведено в робочій програмі
Семінарські заняття	Усні відповіді, реферат, виступ, тести, доповідь, дистанційне навчання. Оцінюються по п'ятибальній системі Оцінюється відвідуваність усіх 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 25 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 1.
Умови допуску до підсумкового контролю	Позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовними модулями (оцінювання роботи студента під час практичних занять; поточне тестування після вивчення розділу; реферат) При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час заліку (модуль 2). Допуск до заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2

Рекомендована література

Основна

1 Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. - 2-е изд. - М.: Сов. энцикл., 1969. - 607 с.

2. Брутян Г. А. (1968) Гипотеза Сепира-Уорфа. — Ереван: Луйс.
3. Вережагин Е. М., Костомаров В. Г. Лингвострановедческая теория слова. - М.: Рус. яз., 1980. - 320 с.
4. Влахов С. , Флорин С. Непереводимое в переводе. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Высш. шк., 1986. - 416 с.
5. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влиянии на духовное развитие человечества // Избранные труды по языкознанию. - М., 1984. - С. 34 – 298
6. Домашнев А.И. Очерк современного немецкого языка в Австрии. – М.: Высш. школа, 1967. – 179 с.
7. Домашнев, А.И. Современный немецкий язык в его национальных вариантах. – Л.: Наука, 1983. – 231 с.
8. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
9. Кривоносов А.Т. Философия языка / А.Т. Кривоносов. – М.: ИЦ «Азбуковник», 2012. – 788 с.
10. Левицкий В.В. Семасиология. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 508 с.
11. Мальцева Д. Г. Страноведение через фразеологизмы. - М., Высш. школа, 1991. - 173 с.
12. Розен Е. И. Немецкая лексика: история и современность. - М.: Высшая школа, 1991. - 96 с.
13. Ярцева Н. Г. Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: «Высшая школа», 1990.
14. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten. — Berlin / New York: de Gruyter. — 1995. - 575 S.
15. Coseriu E. Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau. – Tübingen: Francke, 2003.
16. Die viersprachige Schweiz // Hrsg. von Hans Bickel u. Robert Schlapfer.- 2., neubearb. Aufl.- Aarau; Frankfurt a.M.; Salzburg:Sauerlander,2000.- 319 S.
17. Muhr R. (hrsg.) Internationale Arbeiten zum österreichischen Deutsch und seinen nachbarsprachlichen Bezügen. — Wien: Verlag Holder-Pichler-Tempsky. - 1993— 133 S.
18. Oguй O. D. Lexikologie der deutschen Sprache / O. D. Oguй. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.
19. Riesel E. Der Stil der deutschen Alltagsrede. — М.: Vyssaja skola, 1964. —315 S.
20. Sapir E. (1961) Die Sprache. — München: Max Hueber Verlag.
21. Weisgerber L. (1971) Die geschichtliche Kraft der deutschen Sprache. — Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwan.
22. Whorf B. L. (1956) Language, Thought and Reality. — Cambridge, Mass.: MIT; New York: J.Wiley; London: Chapman Hall.
23. Whorf B. L. (1997) Sprache – Denken – Wirklichkeit. Beiträge zur Metalinguistik und Sprachphilosophie. – Reinbeck bei Hamburg: Rowolt.

Додаткова

1. Блэк М. (1960) Лингвистическая относительность: Теоретические воззрения Бэнджамена Ли Уорфа // Новое в лингвистике. — М. — Вып. 1. — С. 199 – 212.
2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча проблема: (на матеріалі перекладів творів Української літератури англійською мовою). - Львів: Вища шк., вид-во при Львів. ун-ті, 1983. - 175 с.
3. Потебня А. А. Из лекций по теории словесности: басня, пословица, поговорка. - Харьков, 1930. - 119 с.
4. Потебня А. А. Мысль и язык. - К.: Синто, 1993. - 190 с.
5. Серебренников Б. А. (ред) (1988) Роль человеческого фактора в языке (язык и картина мира).— М.: Наука.
6. Соколовская Ж. П. «Картина мира» в значении слов. «Семантический фанатизм» или «Катехизис семантики»? - Симферополь: Таврия, 1993. - 231 с.
7. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. - М.: Наука, 1986. - 143 с.
8. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и

- лингвокультурологический аспекты. - М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. - 284 с.
9. *Clyne M.* Language and Society in the German-Speaking Countries. Cambridge [u.a.]: Cambridge Univ. Press. - 1984
10. *Clyne M.* Pluricentric Languages. — Berlin / New York.- 1992. - 652 P.
11. *Ebner J.* Wie sagt man in Österreich? Wörterbuch der österreichischen Besonderheiten. Duden-Taschenbücher. — Mannheim / Wien / Zürich: Dudenverlag Bibliographisches Institut, 1980. — 252 S.
12. *Gipper H.* (1972) Gibt es ein sprachliches Relativitätsprinzip? Untersuchungen zur Sapir-Whorf Hypothese. — Frankfurt-am-Main: Fischer (Conditio humana).
13. *Hexelschneider E.* Interkulturelle Verständigung und Fremdsprachenunterricht // Deutsch als Fremdsprache.- 1986. - N 1. - S. 1-6.
14. *Kretschmer P.* Wortgeographie der hochdeutschen Umgangssprache. – Göttingen: Vandenhoeck. – 1969.
15. *Lötscher, Andreas.* Schweizerdeutsch: Geschichte, Dialekte, Gebrauch. – Frauenfeld; Stuttgart: Huber, 1983
16. *Meyer K.* Wie sagt man in der Schweiz? Wörterbuch der schweizerischen Besonderheiten. Duden-Taschenbücher. — Mannheim / Zürich: Dudenverlag, 1989. — 380 S.
17. *Österreichisches Wörterbuch.*— Wien: Verlag Jugend und Volk, Österreichischer Bundesverlag, 1990. — 501 S.
18. *Pollak W.* Was halten die Österreicher von ihrem Deutsch? Eine sprachpolitische und soziosemiotische Analyse der sprachlichen Identität der Österreicher. - Wien: ÖGS//ISSS, 1992. – 170 S.
19. *Rash F.* Die deutsche Sprache in der Schweiz. - Bern: Peter Lang, 2002. – 294 S.
20. *Schaf A.* (1964) Sprache und Erkenntnis . — Wien / Frankfurt / Zürich: Europa Verlag.
21. *Werlen I.* (2002) Sprachliche Relativität. – Tübingen / Basel: Francke.
22. *Wiesinger P.* (hrsg.) Das österreichische Deutsch. — Wien / Köln / Graz, Böhlau Verlag. - 1988.

Викладач Остапович Олег Ярославович